

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL :
Az ev. ref. főiskola nyomdájában.
SZERKESZTŐI SZÁLLÁS :
NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár : Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 8 kr., másodsor 7 kr., harmadsor 6 kr. és minden beíratásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.
Az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadó-hivatalhoz, dolgozatok és nyilttéri közlések a szerkesztőséghez intézendők.

Megjelenik e lap
minden szerdán és szombaton, reggel,
NAGY FÉLÉVEN.
ELŐFIZETÉSI ÁR :
Negyedévre 1 frt 30 kr.
Félévre 2 .. 50 ..

Kolozsvár, február 3.

Tisztelt szerkesztő ur! Engedjen át becses lapjában számomra is egy hasábockát, hogy róhassam le én is a székely nép iránti tartozásom egy részét, befolyván az eszmék tisztázására, mert meg vagyok győződve, miszerint hazánk és ebben a székely nemzet fölvirágzása főleg attól függ, ha a választók a közelebbi képviselőválasztás alkalmával teljes öntudattal, tiszta kézzel s nyugodt lelkiismerettel járulnak a szavazó ládához.

Általában, nézetem szerint, az eszmék tisztázására soha sem volt nagyobb szükség, mint e percben, a midőn nem kevesebbről van szó, mint arról: hogy oly többség alakuljon, a mely az 1865—68-diki országgyűlése által letett alapokra az összegyűjtött anyagokból felépítse hazánk szebb jövője templomát; vagy pedig egy oly többség jöjjön létre, mely a letett alapokat szétrombolva, a hangyaszorgalommal összegyűjtött anyagokat szétszórva, vakságban vigye neki a nemzetet újabb kétes kimenetelű kísérleteknek.

De mindennekfelett szükség a székely választókat felvilágosítani, mert a Székelyföld tizenkilencz képviselőt választ, a Székelyföldön a választási alap a legszelesebb, a hazában s ezen kívül hazánk e része a szent István koronája egyik legkönnyebben megtámadható határszélét képezi.

A székely választók ezen fontos állását felfogva, a baloldal kettőztetett tevékenységgel törekszik azokat maga részére megnyerni, sőt párt-tacticából, már is fennen hirdeti, mintha e vidéken, nevezetesen, Három- és Csíkszékben nevezetes vivmányokat tett volna.

Ez tacticának jó lett volna, de én részemről azt hiszem, hogy az illető agitator urak előre árulják a még meg nem lőtt medve bőre árát, mert valamint igaz egyfelől az, hogy a székely nép vérmérsékleténél fogva, ideig-óráig felizgatható, úgy másfelől igaz az is, hogy e nép a haza s nemzete érdekeit képes felfogni, ha egyszer ezt felfogta, fanatizmusból s más célokból izgatókat a tizenkettődik órában is a faképnél hagyja.

Mindezeket összevéve, úgy hiszem, legcélszerűbb tactica, ha a Deák-párt félretéve minden kortesi cselfogást, tiszta bort tölt a pohárba.

A székely választók bizonyosan megértik, miszerint, ha a baloldal vergődik többségre, a közelebbi országgyűlése újból a közjogi kérdések megoldása tökéletességéért, három-négy felődivengáló, határozatlan

s lehetetlen lesz a naponta égetőbbé váló belügyi kérdéseket megoldani.

Azt sem nehéz megmagyarázni, miszerint a hazának és a székely népnek külfekére, de különösen belnyugalomra van szüksége, mert a Székelyföld népét eltartani nem lévén képes, a népnek csak a közlekedési eszközök, az ipar és kereskedelem emelkedése szerezheti meg a munkabért, s csak ez eszközölheti, hogy a székely nép ne külföldön keresse kenyerét. Továbbá meg van győződve minden józan felfogású székely választó arról is, miszerint e nemzetnek szellemi emelkedésre is szüksége van s tudja, hogy mind az anyagi, mind szellemi emelkedésnek legnagyobb ellensége a külfáboru, belviszály s a nép izgalmas állapotban tartása.

A székely nép bátran szokott szembe szállni a veszéllyel, de alig hiszem, hogy a közel- és távolmultból annyit ne okult volna, hogy ma be ne lássa, miszerint minden európai rázkodás legsúlyosabban őt sújtja, mint a határszálen lakó népet.

Megértik a székely választók azt is, hogy ha az 1867-diki XII-dik törvényezikben letett egyezkedési alapot eldobjuk, vagy ha a Lajtán tuli országokkal önkénytesen kötött szerződést megingatjuk, vagy még inkább, ha a magyar király és népe közt az 1865—68-diki országgyűlés által helyreállított kölcsönös bizalmat megsemmisítjük, összeonthatjuk ugyan az osztrák-magyar birodalmat, de romjaiba temetjük hazánkat és magunkat.

Nem hiszem tehát, hogy a székely választók többségét akár a fanatikusok, akár a más célból izgatók tévútra vezetni képesek lennének, s hogy a választandó székely képviselők majd azon párthoz tartozzanak, mely hazánkat a kétséges kimenetelű kísérletek terére sodorná; de azért résen kell állni mindnyájunknak, mert a forradalmi eszmék meghonosulása sehol sem lehet oly veszedelmes, mint épen a határszálen.

Id. gróf. Bethlen János.

Pest, február 1.

⊙ És lön a tervezett ellenzéki fuzióból — még nagyobb confuzió.

Jókay Mór az ő regényes politikájával nagy dolgot képzelt kiviendni, midőn a választások előtt, az ellenzék szétágazó különféle árnyalatát, az általa hirdetett konferencia útján egyesíteni, vagy Greguss ismert kifejezése szerint „egy szerves egészsze kögíteni“ akarta.

Három-négy felődivengáló, határozatlan

politikai pártszínezetet egyszínűvé tenni oly feladat, melyet csak csodás varázslattal, Mózesi bibliai bűvészzel lehetne kivinni s még akkor sem birhat az tartós alappal.

A konferencia elhatározta, hogy érett nemzethez illő módon, a választásoknál csupán erkölcsi és alkotmányos eszközökkel fog az ő ellenzéki pártjuk küzdeni.

Szép dolog ez papiron, az elmélet és ideál költői világában; ámde a mint már most is országszerte mindenfelé tapasztalható, az élet, a rideg gyakorlati való kineveti, lépten nyomon megczáfolja azt.

Az ellenzék szűzies erkölcsű és alkotmányos magatartása a mi izgalmas kortesvilágunkban nem egyéb, hű dicsekvő képmutatásnál, mi által leginkább az egyesültségben annyira erős és tömör jobboldali pártot akarná gyanúsítani, gyöngíteni, melynek már csak helyzeténél, állásánál fogva sincs alkalmja és szüksége a választásoknál erkölcstelen s alkotmányellenes eszközöket mozgásba hozni és használni.

Mig a jobboldali párt ildomos és becsületes vezetői igazságuk erős érzetében csak lehető s kivihető dolgokat ígérnek a népnek, azt tartván, hogy keveset ígérj s többet adj, s inkább tettel, mint szóval győzz! — a balpárt minden árnyalata még most is eget-földet ígér a népnek, mely aztán csak később, csak akkor ábrándul ki, midőn észreveszi keserves csalódását s lehangelve tapasztalja, hogy czifra szavakkal biztató vezérei — jégre vitték.

Az ámitó korteskedést különösen a közterhek viselése ígértalábszállítása körül üzik nagyban, mert ismerik a tömeg bibijét s az anyagi érdekek eldorádója s délibábjának tünékeny képei felmutatása által az emberi önzésre nem épen rossz számításal igyekeznek hatni.

Ellenben a mi jobboldali pártunk e téren kevés kecsegtetéssel áll elő, szerinte lassanként majd megjön az, a mit várunk, mert üres biztatással nem akar aranyos port hinteni a nép szemébe.

Ugy van a delegáció s közös minisztérium dolgával is. Az ellenzék e részben azal korteskedik, hogy mindkettőt, mint a magyar alkotmányos önállást veszélyeztető, rossz intézményt el akarja, el fogja törölni, — de csak úgy, ha lehet; mig a mi pártunk azt állítja, hogy mint egyedül practicable, üdvös intézményt fenn kell tartani, különben még azt is elvesztjük, a mit eddig kivivtunk s minek részletes sikereit az ellenzéki vezérek is dicsérőleg elősorolták számadóbeszédekben s a sajtó útján, de azért más részről mégis kötekednek, még a kákan is csomót keresnek, csak hogy népszerűnek hitt ellenzéki címöket megtarthassák.

Melyik fél küzd itt tehát erkölcstelen, haza- és alkotmányos eszközökkel? azt a közönség józan ítélete s igazságérzetére bízjuk.

Cluj - BCU Cluj-Napoca.

Az ellenzéki értekezlet nagy bölesen azt elhatározta, miszerint a hazafias pártok — ne neked nem-hazafias (?) jobbpárt! — legalább a választások ideje alatt, kölcsönös tisztelettel viseltesse nek egymás iránt.

Értjük a dolgot közösen tisztelendő urak! Ez nem más, mint tactika, hadi fortély akar lenni arra nézve, hogy a baloldal a választásoknál ez ideiglenes tisztelet, azaz momentán egyesülés által többségre vergődjék s azáltal a mostani kormány kezéből kiragadja a gyeplőt.

Es épen ez a legügyetlenebb tactica, a legszánandóbb önámítás.

A baloldal jól érezvén a szívében dúló pártszakadások, a különféle ingtag elvek s irányok miatti gyöngeségét, a rendes vérkeringés hiánya miatti betegségét, most az ideiglenes egyesülés palliatív kurája által akar megerősödni. És ha mindjárt megismosodnék is, mit használ ez, midőn a választások után az országgyűlés küzdterén ismét szakadás és egyenetlenség fogja őket szétmálasztani s a negatív tőrre visszaszorítani.

Ez épen a főök, miért hogy a baloldal még most egyáltalában nem bír kormányképességgel, bármint erőködik is magának eltulajdonítani.

Négy-öt különböző irányu vezér alatt ugyanannyi pártra oszolva nem lehet boldogulni, kivált oly jól fegyvermezett, szilárd, compact, egyetértő párt ellenében, mint a jobboldali, mely tisztában van magával, elveivel, irányával, mely erősen meg van győződve a felől, hogy a mi magasztos hivatással bíró kormányunk valamint eddig, ugy

ezentul is minden lehető el fog követni a valódi alkotmányos szabadság fenntartására, s hazánk anyagi, szellemi jobblétének a folytonos reform s haladás útjánai előmozdítására.

S épen, mert van okunk teljesen bizni bennök, nem akarjuk a bizonyost fölcserélni a bizonytalannal; a szilárd, erős alapot az ingadozóval, — s a nemzet józansága és politikai érettsége még hathatósabban fogja gyámolítani az egyetlen bölcset vezért s az ennek nyomán előretörékvő kormányt, hogy akadály nélkül befejezhesse nagy munkáját a nemzet javára és diesőségére.

A városi képviselőtestület február 6-diki gyűlése.

A gyűlés tárgyai a következők valának: A házadó-felszólamlási bizottmányba megválasztottak Hajnal József elnöknek és Jeddi Sándor pótelnöknek.

A rendőrség kérte, hogy jelen szállását újból fogadják ki. E helyett a törvényszéknek fogadnak egy évre szállást s a rendőrség visszaszáll a tanácsházhoz.

A rendőrségi állomás még egy évre megszavaztatik.

A közelebbi tűzvétség alkalmával magát kinttetett öt egyénnek 5—5 frt jutalom szavaztatott meg. Ez alkalommal felhozott, hogy néhai Brandeker Simon alapítványt tett az ilyes jutalmakra; meghagyatott azért, hogy a közelebbi gyűlésre kimutatás adassék be az alapítvány kezelése felől; e végre bizottmány küldetett ki.

A főbíróknak 1868-ra 100 frt fizetésjavítás szavaztatott meg.

Hines Károly réjtje kicserélése iránti nyilatkozata az állandó gazdasági bizottmánynak adatott ki, véleményadás végett.

Cieihulsky építési terve beadása mellett az építkezési bizottmány azon ajánlatát, hogy az

hegyére, vagy lovaik kantárára kötnek s úgy hajtának haza.

Még felemlitendő az is, hogy a lakadalom folyása alatt a vőlegény és menyasszony mindig egy tányérról egyszerre esznek, mint egy példázataként annak, hogy ők kötelesek az életben egyesek lenni és összetartani.

Még nagy szerepet játszik a Nyikó melléki lakadalmaknál a

prémes és mellé való pálinka.

A prémes egy eredeti, és csak ez alkalomra használt székely sütemény, kerék idomu kalács, melynek külkerülete térszazslellettel van szegélyezve, benn pedig kikockázva; ezen körület és koczkákba van szurdalva a préms; a prémet pedig arasznyi magas veszőcskék képezik, melynek zöld lombos ágaira vékony fonadékba tekert vagy dió nagyságba idomított (zsirba kisütött) csemegék vannak aggatva, melyek mint gyümölcs fájáról étvágyingerlőleg csügnek alá.

A menyasszony, nagy és kis nyoszolyó pálinkája közönséges mézes pálinka.

Prémessé és ily pálinkája van a menyasszonynak, nagy és kis nyoszolyónak, ezeket a lakadalmi gazda néhol étkezés előtt, néhol étkezés után adja be a vendégeknek, mondván:

„Menyasszony asszonyom, vagy nagy és kis nyoszolyó asszonyom jóakarata, tessék részesedni belőle.”

A vendégek pedig megköszönve ilyeket szoktak mondani:

„Ó mint megtermettek ezek a fák, legyen az új pár élete is minden jóban ilyen termékeny.”

Ezen feltett préméből és pálinkából mindenkit kínálnak, hogy mindenkinek alkalma legyen ilyen jó kívánságának nyilvánítására.

A lakadalmi ünnepélyt végre befejezik

a kárlátók.

Ezek a menyasszonyos háznál és a vőlegényi háznál is összesereglett vendégeknek küldöttei, kikhez a legközelebbi rokonok, szülők és testvérek is csatlakoznak. Ezek a lakadalmat követett napon megjelennek az új házaspárnál, köszöntik s vezetőjük körülbelül így szól az elibe állott házi szószólóhoz:

„Örvendünk, hogy egészségben találhatjuk

illető új épületét a mostani régi épület fedelére allatt álló tornác széléig terjeszthesse ki, — némelyeknek azon véleménye daczára, hogy a tornác helyét a várostól vásárolja meg — elfogadta a közgyűlés, azon elvből indulva ki, hogy a közönség olyan helyért kártérítést nem igényelhet, mi nem sajátja.

Istváni Pál meg akarván vásárolni Nagy Mihály telkét, mely a városnak haszonbértartásban lekött van: részletfizetések elfogadását kéri. Ezen peres ügyben végleges ítélet lévén már hozva: a közgyűlés újabb egyezkedésre nem kíván lépni Istváni urral, nehogy ezáltal az ügyet, mely Nagy Mihályval már be van végezve, ismét új egyezkedéssel késleltesse végeldöntésében.

Szabó Imrénének, mint a közelebbi tűzvétség által károsultnak, négy szál cserefa utalványoztatott.

Varró Imréné az osztrák tábor számára 1848-ban szolgáltatott czikkéért végkielégítést kér. Utasítatik az előadó, hogy az ezen ügyre vonatkozó előiratokat s különösen azon kimutatást terjeszsze közelebbi a közgyűlés elé, hogy az e czélból a városi polgároktól begyűjtött pénz hová fordítottat s mennyiben van felhasználva.

Végre, a kitűzött tárgysorozat mellőzésével, elővetetett Bodor István nyugdíj iránti kérése s megszavaztatott számára 25 frt évi kegypenz.

— r.

VIDÉK.

A csiki havasi góbénak.

Udvarhelyszékről, 8-dik február 1869.

A „M. P.” idei 16. számában, Góbé aláírással megjelent egy kis, de fényes czikk; nem szándékom az egészet szellőztetni, mert nem érdekel, arra az illető szék jobboldali pártja felelni fog; én csupán székünket érdeklőleg vagyok bátor Góbé ur czikke egyik passusát kétségsbe vonni,

kegyelmeket; nagy tünődésünk volt a mióta kegyelmeket a tegnapi napon eljöttek N. N. uram becsületes házatól, hogy valjón szerencsésen érkeztek-e haza azokon a hitvány utakon, s valamely rossz ember miatt nem történt-e valami károk s különösen, hogy a mi kegyelmek által elhozott leányunknak nem lett-e valami baja? S azért jöttünk, hogy ezeket megtudva, magunkat megnyugtassuk.”

Mire a házi szószóló vagy násznagy felelete ez:

„Mi is szívünkben örvendünk, hogy uram kegyelmeket egészségben és szerencsésen magunkhoz érkeznél láthatjuk, hálá Istennek semmi bajunk nem történt tegnapi utunkban, s kedves menyasszonyunk is épen, egészségben van.”

Mire az előbbi szóló ismét felel:

„Örvendünk ezen, s látjuk is, hogy kegyelmek jól vannak, de szeretnők a menyasszonyt is látni, hogy vajjon igaz-e, a mit kegyelmed felőle monda?”

Erre a már ekkor lekonyozva és főkötözve lévő menyasszony elővezettetik, a kárlátók pedig szinlett elbámulással mondják:

„Jaj, jaj, de hogy ne volna baja, mikor mi ép fővel adtuk át kegyelmeknek, s ime ilyen hamar úgy össze van rontra a feje. hogy be is kellett kötözni; mi lelte szegényt? — e kell pusztulnia.”

„Dehogy! — felelnek a háziak — az igaz, hogy a múlt éjszaka valami lelte; de ne búsuljanak kegyelmek, mert olyan doktor fogott gyógyításhoz, hogy okvetetlenül meg kell gyógyulnia.”

Ilyen s hasonló beszélgetés s józü kedélyes ingerkedés után, újra mulatozás, evés-ivás következik, s így utólagos csapnak, melyet szintén tánc szokott befejezni.

Ez rövid vázlata a Nyikó-melléki unitárius nép lakadalmi ünnepélyének és azt egybehangosítva a havasali katolikusok ily ünnepélyével: el kell ismernünk és hevallanunk, hogy ebben sokkal több nemzeti jelleg s jó kedélyből kifolyó nemzeti zamat van, mint abban, melyet a szentírásból való hosszadalmas, gyakran unalmas válogatások és példázatok gyakran nehézkessé, a székely nép könnyűed tréfás jellemével, s néha meglepően kedves leleményességével ellenkezőleg, igen komolylyá, imaszerűvé tesznek.

TÁRCSA.

A Székelyföld leírása.

történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból. Irá Orbán Balázs. Első Udvarhelyszék ismertetését tartalmazó kötet.

(Pest, 1868. Ráth Mór bizománya).

(Vége.)

A Nyikó-melléki székely lakadalom.

Még meg kell utólagosan emlitenem

az ajándékszedést,

mi még a menyasszonyi háznál az elindítás előtt történik.

Legelőbb a vőlegény násznagya által átadja menyasszonyának vőlegényi ajándékát, t. i. a főköttöt, csizmat, és egy nagy selyem kendőt. Ezután a szülők is tesznek valami ígéretet leányuknak; mások pedig a mit ajándékokban akarnak adni, akkor valósággal át is adják. Aduak pedig pénzt, edényt, kalánt, kést, villát, vásznat asztalnéműt, öltönydarabokat stb. Az átadást a násznagy ezen mondokával teszi.

Halljon szót menyasszony asszonyom! N. N. uram, vagy asszonyom kíván kegyelmednek ennyi ajándékkal kedveskedni a melyet itt nálam jelen lenni lát, ezt nem elég neven, hanem csak jó néven vegye; mert igéri magát, hogy ha Isten ez árnyék világban élteti, több jókkal is fog kedveskedni.

A menyasszony mellé ült nagy nyoszolyó pedig átveszi az ajándékot s amannak nevében köszöni meg:

„Köszöni menyasszonyom ajándékát, s igéri, hogy ha Isten élteti, meg is fogja szolgálni.”

A menyasszony is szokott ajándékot adni, pl. vőlegényének egy csinos selyem nyakkendőt és egy magyaros szabású szép inget, ipjának, anyósának, az ezekhez tartozóknak, a nagy és kis nyoszolyónak valami egyeb, azok előtt kedves tárgyat, de aztán ezek is mindnyáján adnak neki valami becsértékben azt felülmúló ajándékot.

Ezenkívül a menyasszony az ötlet és parafnumát szállító béresek vagy kocsisoknak is ad veresesen tarka kekendőt, melyet ők ökreik szarva

a hol is az mondatik: „Milyen lelkiismerettel fekszik le azon reverendissime, a ki napestig faluról-falura jár, azt hirdetőn a nép között, hogy a baloldal a muszkát nyakunkra akarja hozni; de hát még mikor rágyújt a reverende, hogy a balpárt ennél is többet teszen, mert mihelyt többségre vergődik, azonnal el veszi a katholicus birtokokat s maga közt szétosztja,“ s mindezt a felhevült gőbé hazautaztában egy udvarhelyszéki faluban hallotta a lelkesítő. Már higgye meg édes atyámia, hogy ilyesmivel mi nálunk bajos a balik oldalnak ámitani, nincs nekünk szükségünk lelkeszeinket oly furesa expedíciókra küldenünk. Székünk józan polgárai Deák-pártiak, oly kevés kivétellel, a mi nem érdemli meg, hogy a jobboldal fáradjon, annál kevésbé a pap; Gőbé ur lehet, ha Küküllőmegyéből a január 26-ki bizottmányi gyűlésről ment haza s az úton is még mind fülébe csengtek azon szép baloldali mondatok, a mik oly páthosszal elszavaltattak s gondolta: jó volna székünkbe is a baloldal nemes eseményeit — bár gondolatban — átültetni. De nálunk még tiszta a Budvár körüli levegő, semmi maismász köd nem borítja, mint a csiki Hargitát s így volt derék képviselőink gr. B. J. és Sz. M. megválasztásuk bizonyosabb, mint a csiki balpárt győzelmei.*) Különben én is azzal végzem be cikkekémemet, tisztább levegőt a csiki havasokra s kevesebb hóborzós embert.

H. G.

Nyílt válasz

Gálfi Sándor urnak — Gernyeszeg. n.

Jelige: Az emberi hivatás legnemesbika a bíraskodás!
Vétkezik az: ki a tényállás valódi ismeretén kívül ítél.

Uram! Ön a „Székely Hírlap“ idei 7-ik számában egy nyílt levelet tesz közzé, mely hozzám és volt ügytársam, Gámán F. ur ellen intéztetik, — ezen sorok által felhiva érzem magamat, azokra következőleg felelni:

Ön e levelét úgy állítja ki: hogy annak bántó tarkaságai között alig tűnhetik ki azon jogos alap, melyre ön mindezeket állíthatá, de hogy a közönség igazságosan ítélhessen, szükségesnek látom minden mulattató frázisok kihagyásával a köztünk felmerült bajnak valódi okait kiemelni — ezekben:

Én a mult 1867. őszén, az általam feltalált, s az erdélyi iparkamra által jóvá hagyott malom-vám ellenőrző gépemre összesen 45 megrendeéselt gyűjtöttem, s köteleztem magamat, volt ügytársammal együtt, hogy a gépeket ugyanaz év december havában az illető uraknak malmaikra alkalmazzuk. 1867. october 21. érkeztem Pestre, hogy találmányomnak kiadó gyarost szerezhessek, ezt megkísértettem itt, és Becsben is, de vállalkozót nem találtam, s úgy látszott azért: mert még akkor e mű az itteni országos magyar gazdasági egyesület által megvizsgálva, és annak alapján szabadalmazva nem volt. A készitési költségeket a gyároktól megtudva, a gépen módosítást kelle tennem, hogy a megrendelési árakhoz következetes maradjassak. Mindezen körülményekről az illető urakat 1867. decz. havában, külön-külön, levél által értesitettem.

Az országos magyar gazdasági egyesület 1868. június havában vette e munkát vizsgálat alá, miről a „Gazdasági lapok“ 1868. évi 25 sz. jegyzőkönyve VIII-ik szakasza bizonyít. Kiadóm akkor sem léve, az illető megrendelő urakhoz a „Hon“ 1868. augustus 20—26-ka közötti és a „Pesti Napló“ 1868. határozottan az augustus 23-ki számába „Nyílt kérelem“ czim alatt írtam. A gép csak a mult év augusztus 15-én lett szabadalmazva, s kihirdettetett Pest város közgyűlése által sept. 23-án (lásd tanács-ülési jegyzőkönyvi kivonat 32351 sz.) s a „Buda-Pesti Közlöny“ben hivatalosan kihirdettetett. És már, hogy ön mindezeket nem látta — arról én nem tehetek.

Most pedig az illető uraknak tisztelettel kijelentem, hogy: ha a magyar gépeszszerrel természetileg született, és a hazai közönyösség által még folyton táplált szegénység, a haladásnak e korszerűtlen szörnye — csak egy kissé távozik tőlem; úgy a megrendelt gépek rendeltetésük helyére innen kiindíthatnak még e hó végével.

Ezeknek előre bocsátása után nincs más kötelességem, mint önt nyíltan felhívni arra: hogy a dolog állására nézve itt elsorolt állításaim

valóságáról magának alapos meggyőződést szerezzen, s ha állításaimat igaztalanoknak találándja, úgy haladéktalanul koszorozza meg a most pennája hegyén maradt valódi nevével az illetőket; ellenesetben fölkérem önt, hogy a nyílt téren vonja vissza mindazon tételeit, melyek által ön úgy az erdélyi iparkamra érdekelt egyéneit, mint engemet, és volt ügytársamat bántalmazá, s az ügynek ártott.

Pest, 1869. február 2-án.

Kövesdy Daniel. *)

Külpolitikai szemle.

Maros-Vásárhely, 1869. febr. 8.

KELETI ÜGYEK. Bécsi hírek szerint a görög királytól nyilatkozat érkezett volna Párizsba, melyben jelenti, hogy a konferencia határozatait elfogadja, de egyszersmind időt kér kabinetje megváltoztathatására. A görög fővárosból valóban távirják is: hogy a Bulgariis minisztérium elbocsáttatott s az új megalakításával Deligiorgias bizatott meg. Franciaia hírek szerint a görög viszonyokról szóló legújabb tudósítások kedvező kilátásokra jogosítanak. Porosz lapok úgy vélik, hogy a keleti viszonyok ezidő szerint békét jósó alakulása azon körülményben rejlik, hogy a kandiai fölkelés, a viszály tulajdonképeni oka, valóban megszűnt. E tényt a fölkelők központi bizottmánya is elismeri. Elismeri a két Petropulaki, valamint az Assigoniában székel ideiglenes kormány nagyrészenek elfogatását. E tudósítás hozzáteszi, hogy mindezek mellett is három vezér még lobogtatja a fölkelés zászlóját. E három vezérre nézve ujabban azt írják a francia lapok, hogy ezek mindenből kifogyva, Champoiseau francia konzulhoz fordultak, hogy eszközölje ki számukra a becsületes capitulatiót s hajóra szállhatást.

Igy állván a dolog a kandiai fölkelés befejezettnek tekinthető, azonban ezzel a válságnak nincs vége keleten, porosz lapok legalább ezt állítják. Ezek szerint a montenegrói kérdés, mely csak aludott, ismét életre kelt. Török- és montenegróiak között csatározások folynak. A montenegrói herceg Miklós volt ugyan Pétervárott s ott kitüntető figyelemmel is fogadtatott, legújabb tudósítások szerint azonban Montenegro a közte és Törökország között eddig létező békés viszonyokat jövődre nézve is kívánja fenntartani.

OROSZORSZÁG. Ugy látszik, hogy azon egyesület, mely Moszkvában székel, s mely az Ausztriában és Törökországban lakó szláv fajok orosz-pánszláv törekvéseinek gyámolítása végett alakított, még nem elég. Egy orosz lap most azt újságolja, hogy Odessában „szláv-szerb testvéri egyesület“ alakult, hasonló célból. Ennek főfeladata lenne a török uralom alatt élő szlávok „anyagi és erkölcsi támogatása.“ Az egyesület alapszabályai már fel is vannak terjesztve megerősítés végett az orosz kormányhoz. A multak után hiszszük, nem sokáig fog késni az illető megerősítés.

BUKUREST. Itt a magyarfaló demonstratiók némely urak előtt még mindig kedvesek. Előttünk ez a leghitelesebb s legnyomatékosabb szegénységi bizonyítvány. A történelem tanúsága szerint, művelt népnek nincs s nem is lehet érdeke a háboruszkodás; ezek érdekei annyira s oly sok képen fonódnak össze, hogy a győztes fél is mindig többet vesz a háboruból, mint nyert azáltal. Ezért mondják: hogy ha ez a kihívó henczegés, mely ott tul a hegyen némely uraknak kenyere, a tömegnek tetszik, bizony kis fokát mutatja az a műveltségnek. Vagy Poroszország közelebbi s előbbi fegyverrel kivívott sikerei vakítják őket? Kérdezték volna meg a porosz népet jószívvel hagyta-e oda békés foglalkozását uralkodója kalandos terveit? S ha igen is, mit tagadunk, „quod licet Jovi etc.“

Közelebbiről a román kereskedők Bratianu tiszteletére lakomát adtak, hol a legfelső semmisítő törvényszék volt elnöke, Papiu Illarian a többek közt imigyen nyilatkozott: „mi az oka, hogy Románia nem halad előre? Az, hogy szíve és feje Traján Dáclájának központjában Transsylvániában fekszik (zajos taps), mely ma le van igazva, scythák és gothok harapdálják Románia szívet és fejét.... Dácia e szívében számtalan emlék hirdeti őseink szellemét.... Ott mere-

deznek Sarmisegethusa, ott Ulpia romjai, ott győzött Traján, halt el Decebal“.... Mondá: „ott Hóra még a nagy forradalom előtt hirdeté a humanitás, szabadság és egyesülés szellemét.“ Említi: „Traján Dáclájának szíve és feje (azért történhetnek ott ily badarságok, mert fejük nálunk van) ma is úgy tűr és szenved, mint századokkal ezelőtt. Egy tollvonással kitörülték az államok sorából. Közönyös lehet-e nekünk hogy határunkon Transsylvania van-e, vagy pedig mint a magyarok akarják, Magyarország? Mikor Magyarország volt szomszédunk, 1000—1526-ig szüntelen folyt a harc a magyarok és románok között. A béke később helyreállott, de csak addig tartott, míg Transsylvánia független volt a német vagy török felsőbbség alatt (Risum teneatis). Ez határtalan fontosságú kérdés egész keleten“ stb.... Végül, élteté Bratianot, mondván: míg ő miniszter volt, úgy tetszett, mintha Románia geniusa lebegne a láthatáron“ s kívánja: minél előbb, miniszter legyen! (Hátha ő sem adná vissza az elvesztett hivatalt?) E beszédre mellékesen csak azt jegyezzük meg, hogy: „a ki sokat mond, semmit sem mond.“ Papiu uran épen nem csodálkozunk; fanatikusok, vakók, und mondvacsináltak voltak s lesznek is mindig; de a kereskedő osztályról, mely számokkal bajlódik, valóban nagyobb véleménynyel voltunk — még ott is — hogysen ilyes alaptalan szóhalmaz által elámíthatónak hittük volna; ők tudhatnák a scytha nótát — ha érdekeit fölfogni nem képesek is — hogy

Ne menj rózsám a tarlóra,

Gyenge vagy még a sarlóra.

Egyébiránt a kormány visszavonta azon törvényt, mely szerint minden román, ki valamely idegen hadseregben szolgál, hasonló ranggal átléphet a román hadseregbe.

A francia katonai bizottmány visszahívott Franciaországba. Krenski porosz ezredes Berlinbe utazott, honnan porosz katonai küldöttséggel térend vissza, ha a kamarák az erre vonatkozó kormányi előterjesztést elfogadják.

VEGYES.

* A marosszéki Deák-párti értekezlet fölkérésére legid. gr. Teleki Domokos immár megküldé válaszát, melyben ismételve kijelenti, hogy a felső kerületi követjelöltséget elfogadja, s megválasztását nagy megtiszteltetésnek fogja tekinteni.

* A mult szombati jogász bál elég jól sikerült, habár nem is oly fényesen, mint a mult évi. A tánczosok ugyan csak örülhettek e kisebb sikernek, a menyiben könnyebben foroghattak. A jövedelem — a jogászsegélyző egyesület javára, — hogy mennyi volt: meg nem írhatjuk, mert a bevételek és kiadások kimutatását, sürgetések dacára, sem kaphattuk meg. Sok azonban nem lehetett, a terem díszítéséből s más ékítésekből következőleg.

* A Teleki-könyvtár Corvin-codexére nézve megemlítjük, hogy mult számunkban Tacitus Annalesei helyett tollhíaból állott Sallustius. A mit azonban a kolozsvári lapok írnak, hogy e könyvtár Tacitus mellett még Catullust és Propertius is birná Mátyás könyvtárából: nem áll, legalább a természettudósok marosvásárhelyi nagygyűlésekor mind Romer, mind Henszmann odanyilatkoztak, hogy e Catullus és Propertius, a catalogus állítása dacára, nem Corvinák. A mi magát, Romer azon óhaját illeti, hogy igen örülnék, ha a marosvásárhelyi Teleki-könyvtárban létező Corvin-codexről részletes leírást kaphatnánk: biztos forrás után írhatjuk, hogy a helybeli ref. főiskola egyik volt jeles tanára, ki a kolozsvári ref. főiskola tanári karába lépett át — a mult nyáron, Romer egyenes fölszólítása folytán, részletes adatokat gyűjtött a valódi Corvináról, annak tudományos ismertetése végett.

* A nemzet egyik büszkesége a m. tud. akadémia épülete, a benne elhelyezett kipótolhatlan kincsekkel együtt, nagy veszélyben forgott pár nap előtt. Az akadémia palotájának keleti részén éjjel a tető fél tizenegy óra tájon kigyult. Gyanítják, hogy a tűz azon munkások gondatlanságából eredt, kik épen a vízvezeték csöveinek bevezetésén dolgoznak. Az idő csöndes volt, de azért a tűz gyorsan terjedt és ellenállás nélkül, miután másfél, sőt talán két órába is került, míg a fecskendő oda érkezék (az is Budáról), egyéb tüzoltó

*) Ugy tudjuk, hogy ezek több, mint kétesek.

S z e k.

*) Lakásom: Pest. Czukorutca 1-ő szám. K. D.

eszközöket pedig ismét egy órába telt, míg innen onnan összeszedhettek. A legméltóbb aggodalom az Eszterházy-képtár körül összpontosult, ennek mentéséről kellett legsürgősebben gondoskodni. Mi, nagy sokára, meg is történt, a képek gyors egybeesomagolása, s részint biztos helyre való szállítása által. Kiváló elismerést érdemelt a katonaság, mely azonnal a helyszínén termelt, s az oltás és őrizet körül tetemes segínyt nyújtott. A tűz különben csak akkor szűnt meg, midőn az illető tető-rész egészen elhamvadt. A kár, mint az utólagos vizsgálatból kiderült, 12000 frtot tesz, miből az első m. biztosítótársaság 6500 frtot térít meg.

* **Királyhágón inneni részek** azon törvényhatóságai körül, melyeknek második forumuk az erd. törv. királyi tábla, összesen 129 hites ügyvéd működik, és pedig: Kolozsmegyében 18; Dobokában 7; B.-szolnokmegyében 2, Alsó-fehériben 18; Felső-fehériben 6; Küküllőmegyében 5; Hunyad-megyében 7; Torda-megyében 12; Fogras vidékén 5; Naszód vidékén egy sem; Maroszákon 24; Udvarhelyszéken 10; Háromszéken 10; Csíkszékben 5; Aranyoszákon egy sem.

Nyílt válasz t. Mátray Ernő urnak. Önnek a „M. P.” 17-ik számában foglalt nyílt kérelme folytán — felszólítottam N. N. urat, hogy fogadása díját a kitűzött célra való átszolgáltatás végett adja nekem át. N. N. ur az illető összeget ki is fizette (mit én az iskolai igazgatóhoz tettem át) de egyszersmind kinyilatkoztatta, hogy a fogadás arra történt: ha fog-e ama képviselő az országgyűlés folyama alatt a kormány-párttal szavazni? Miután (N. N. ur állítása szerint) igen is szavazott (p. o. a honvédelmi kérdésben, a m.-vásárhelyi szárnyvonal

tárgyában stb.): ezennel felszólítja Önt általam, szíveskedjék a vesztett fogadás díját, mint szintén az Ön által kitűzött célra fordítandót, alólirott-hoz, forduló postával, átküldeni. Maradván, sat. M.-Vásárhelytt, 1869. február 9. Szász Béla.

* **A Magyar Polgárral szemben**, e tárgyban még egyszer és utóljára, kinyilatkoztatjuk, hogy a „Sz. Hirlap” felelős szerkesztője a menyire elvállalja a „Sz. Hirlap”-ért a felelősséget, ép oly kevéssé teheti ezt a „Sz. Közlöny”-re nézve, melynek sem szerkesztője, sem kiadója soha sem volt, — s ha mint egyik főmunkatárs, ama lap szellemi részére gyakorolt is némi befolyást: ingyen, anyagi haszon nélkül az ügy érdekében tett fáradozásaiért bizonyára nem érdemelte azt, hogy mások kötelezettségeiért ő vonassék számításra. A „M. P.” „discretioja” tehát most is fennmarad régi hatályában. — Figyelmeztetjük alkalomilag a discret „Magy. Polg.”-t azon körülményre, hogy a sepsiszentgyörgyi hamis távirat hírért, bár lapunkban hiteles tudósítás négy hét előtt megczáfola: a „M. P.” adott kőszá hárét maig is fenntartja. Egyébiránt béke legyen ez ügyben velünk!

(—ch.) **A „Magyar Polgár” furesájának** Ön furesának találja, hogy mi Jókait, mint költőt nagyra becsüljük s a politikustól borsodzik a hátunk. Nincsen ebben semmi furesaság! Kétségkívül evett ön pónyikalmát, melynek egyik fele rothadásnak indult. Nemde a rothadt részt késével levágván, az épet jóízűen elköltötte — váljék egészségre! Látja, így vagyunk mi Jókai szellemével: költészetét és humorát jóízűen eldeljük, de politikáját, mint afele, csak tordai gyomorba való rothadt részt — elvetjük. Elhiggye nekünk, hogy az a Jókai, ki fiatal korában a debreczeni „Esti Lapokat” szerkesztette; a ki a

„gyémántos minisztert” érdeméhez méltón pelengérré állította; aztán az a Jókai, ki azon korban, a mikor a bölcseleg foga is ki szokott nőni az embernek — beáll bolondoskodni, vagy akarám mondani, baloldalszkodni, a ki a fuzió létrehozásával csókos barátja lett azon pártnak, melyből a gyémántos miniszterhez hasonló Asztalosok és ál-Vesselenyik kerülnek ki — nem egy és ugyanazon egyéniség, s ha ön rendén levőnek találja: ellóttunk a legnagyobb mértékben természetellenes. Bármennyire mártssa ön tollát a tintába, a politikus Jókait nem fogja patyolatfehérré moshatni.

Szerkesztői üzenetek.

T. munkatársainktól, kik dolgozatokkal tisztelték meg, egy kis türelmet kérünk, csak a jövő számban adhatván választ munkáikra.

Bécsi börzei árkelet.

(1869. február 8-án.)

5% metalliques	62.30
5% nemzeti kölcsön	67.40
1860 állam kölcsön	98.70
Bankrészevény	686.—
Hitelrészevény	271.30
London	120.70
Ezüst	118.25
Arany	5.67

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

SZÁSZ BÉLA.

HIRDETME NYEK.

Hirdetmény.

Méltóságos gróf Haller György urnak
194 hold 735 ööl szántóval, 42 hold 914
ööl kaszállóval, 9 hold 799 ööl legelővel
és gazdasági épületekkel ellátott vidrászegi
udvarháza e folyó évi április 24-kén kezdve
három évre haszonbérbe kiadó. Ertekezhetni
s egyességre is léphetni Szántó Gergelyvel
Ugran.

Hirdetés.

Maros-Vásárhelytt a közelebbi napokban
a párisi híres tanár

L. Lucianovich

ur két nagyszerű előadást tartand a földteke vagy a világteremtése láttani, — érzéki előmutatása a földteke létének első idejéről jelen korszakig.

(13)

3-3

„VICTORIA” biztosító társulat

Kolozsvártt.

Biztosításokat fogad el:

TÜZ- és JÉGKÁROK ellen, a legjutányosbb dijszámítás s legkedvezőbb feltételek mellett.

Biztosíthatók pedig:

TÜZ ELLEN: lak- és gazdasági épületek, gyárok, ezek belszerkezete, gépek kereskedelmi raktárak, butorok — minden házi eszköz és felszerelvény, marhák, lovak stb. bentégés ellen. Gabona félek és takarmány, nyers és munkában lévő anyagok stb. stb. Gyárookban a robbanás következtében támadt tűz általi elkárosodás szintén kártérítés tárgya.

JÉG ELLEN: minden mezei termékek: mint takarmány füvek, törökbuza, szemesgabonák, dohány, olajnövények, szőlő.

A mindennap rohamosan növekvő részvét ezen tisztán hazai társaságot azon kellemes helyzetbe hozta, hogy biztosítottjainak a legnagyobb kedvezmények mellett biztos garantiát nyújthat, kiváló figyelemben különösen az erdélyi közönség részesülvén.

Károk a központ közelségénél fogva azonnal megvizsgáltatnak és fizettetnek.

Biztosítási feltételek s közelebbi tájékozás nyerhető

Maros-Vásárhelyt

Szöllősy Sámuel és Novák Bogdán uraknál, vidéken a minden fontosabb ponton felállított ügynököknél.

A „VICTORIA” biztosító-társaság vezér-
ügynöksége Kolozsvártt.